

ADOLF HITLER GOSPODAR ČESKE IN MORAVSKE

**VČERAJ JE DOSPEL V PRAGO, TODA
PREBIVALCI GLAVNEGA MESTÁ
GA NISO PRIJAZNO SPREJELI**

Hitler se je nastanil na Hradčanih, kjer so svoje-
časno prebivali češki kralji. — Nemci so ga po-
zdravljali, Čehi so pa zavzeli precej odporno sta-
lišče. — Nemško vojaštvo je zasedlo češko držav-
no banko. — Nekoliko zgodovinskih podatkov.

PRAGA, Češka, 15. marca. — V sredo popol-
dne se je Adolf Hitler zmagovalno pripeljal v Pra-
go ter je prevzel vladno nad Češko in Moravsko ter
je povečal Nemčijo, da je sedaj največja evropska
država.

Takoj po svojem prihodu v Prago se je nastanil
na Hradčanih, kjer so v nekdanjih časih vladali Če-
ški kralji in v novjšem času čehoslovaški predsed-
niki.

Ob osmih zvečer je bila med velikim snežnim vi-
harjem nad gradom razobešena nemška svastika
zastava.

Predno je Hitler došel v Prago, je v mesto že
prikorakala motorizirana infanterija, kmalo nato
pa so po ulicah pričeli ropotati topovi.

Nemci so na celo grlo kričali "Heil Hitler!" Čehi
pa so prestrašeni in jezni klonili glave v velikem po-
nižanju. Moških in žensk ni bilo sram javno se jo-
kati. Toda zbirali so se po stranskih ulicah, ker so
bili preponosni, da bi vpadniki videli njihove solze.

Bolj odločni pa so stali na ulicah, ko so mimo ko-
rakali nemški vojaki, stiskali so pesti in pljuvali na
tla in klicali "Pfui!"

Nekateri so celo v nemške tanke metali snežene
kepe. Toda Nemci se za vse to niso zmenili.

Nemško vojaštvo je takoj zasedlo češko državno
banko, policijsko postajo in vsa vladna poslopja.
Po ulicah so se prikazali nemški policisti in so skr-
beli za red.

WASHINGTON, D. C., 15. marca. — Razkroj
Čehoslovaške je zadel uradni Washington z veli-
kim pomilovanjem, kajti Združene države so bile
v neposredni zvezi z rojstvom čehoslovaške repub-
like. Izjava čehoslovaške neodvisnosti, ki jo je se-
stavil dr. Tomáš Masaryk, je bila razglašena 18.
oktobra, 1918.

Čehoslovaško državo je postavil versailski mir in
ji določil meje.

Ob rojstvu republike je igral predsednik Wilson
važno vlogo, kot Masaryk, ki je postal njen prvi
predsednik in je v visoki starosti pred poldrugim
letom umrl.

Po dolgem hrepenenju po neodvisnosti so Čehi
in Slovaki slednjič dobili svojo državo. Zlasti Čehi
so se že dolgo pred svetovno vojno borili proti av-
strijski vladni in češki vojaki so bili prvi, ki so odlo-
žili ob koncu svetovne vojne orožje ob Pijavi.

Takoj po razglasitvi neodvisnosti so Masaryk,
dr. Edvard Beneš in Milan Stefanik odpotovali v
London, da dobijo podporo za neodvisnost nove
države. Postavljen je bil čehoslovaški narodni svet
in v maju 1918 je prišel Masaryk v Združene države,
kjer so ga sprejeli predsednik Wilson in najvišji
vladni uradniki.

Dogodki so se nato naglo razvijali. 29. maja, le-
ta 1918, je državni tajnik Robert Lansing objavil
izjavo, v kateri je rekel:

"Narodne aspiracije Čehoslovakov in Jugoslova-
nov po svobodi uživajo resne simpatije naše vlade."

Mesec pozneje, 28. junija, 1918, je Lansing ob-
javil naslednjo izjavo: "Stališče Združenih držav
je, da so vse veje slovanskega plemena popolnoma
osvobodene nemške in avstrijske vlade."

John Lewis bo zmanjšal svoje zahteve

SOVJET. UNIJA SVARI FAŠISTE

Ruska Ukrajina je dobro
zavarovana. — Vsak
vpadnik bo uničen. —
Nemci pohlepno gleda-
jo na Ukrajino.

MOSKVA, Rusija, 15. mar-
ca. — Osemnajsti kongres komu-
nistične stranke je obrnil
vso svojo pozornost na Ukra-
jino, ki je cilj nacijske Nemčije
je v njenem pohodu proti vzhodu.

Tajnik osrednjega odbora
komunistične stranke Kruščev
je popisal velikansko bogastvo
Ukrajine ter rekel:

"Kdorkoli se drzne vpasti
čez naše meje, bo uničen kot
stekel pes."

"Fašistični spletkarji pošil-
jajo agente za volninstvo v
našo deželo, vzgajajo izdajal-
ce za izvedbo svojih zločinskih
načrtov. Toda naj vedo, da jih
bomo uničili kot gnjusne stve-
re."

"Bogastvo sovjetske Ukra-
jine je neizčrpno," je nadalje-
val Kruščev. "Ima veliko mno-
žino premoga, mangana, pšeni-
ce, sladkorne pese in bombaža.
Toda poglavitno bogastvo de-
žele je svoboda ljubeči ukrajins-
ki narod. Mnogo pustolov-
ščin je sanjal o tem, da bi za-
sužnjile ukrajinski naroda,
toda usoda nemških knezov in
poljske žlahte jasno kaže sramo-
tno ponesrečenje takih po-
kusov. Ukrajinski narod je
več kot enkrat izjalovil vsak
tak poskus. Toda najbrže so
pozabili na dejstva."

"Vendar pa ne smemo dr-
žati rok križem, temveč mora-
mo biti opretni, kar nas uči
Stalin."

"Fašističnim spletkarjem, ki
pohlepno gledajo na ukrajins-
ko pšenico, moremo povedati:
Nikdar ne poželite ukrajins-
skega kruha. Ukrajinski na-
rod ima sam rad pšenični
kruh in bo sunil v nos vsako-
gar, ki se drzne vtakniti svoj
sivinski rilec v sovjetski vrt."

In 3. septembra istega leta so Združene države
priznale čehoslovaški narodni svet kot pravo vladno.
Anglija in Francija pa ste Čehoslovaško priznali
že teden prej.

Ob istem času je prišlo tudi do sporazuma med
Čehi in Slovaki v Pittsburghu, Pa. "Pittsburghski
sporazum," kakor je znana ta listina, je podpisal
Masaryk. Ustavo nove republike pa je pozneje se-
stavil narodni svet v Pragi.

14. oktobra, 1918, so zavezniške države prejele
obvestilo, da je bil Masaryk izbran za začasnega
predsednika, dr. Edvard Beneš pa za vnanjega mi-
nistra čehoslovaške republike. Narodni svet je 14.
novembra 1918 izvolil Masaryka za prvega pred-
sednika republike. Tedaj se je Masaryk nahajal še
v Združenih državah, 21. decembra pa je došel v
Prago, kjer je bil sprejet kot velik narodni junak.

Kar je bilo do tedaj ukrenjenega, je potrdila mi-
rovna konferenca v Versaillesu in so bile določene
meje Čehoslovaške.

ŽIDOM V ITALIJI SLABA PŘEDE

V Nico je prišlo 400 iz-
gnancev. — Italijani so
jih gonili z bajoneti. —
Za nje skrbi ameriški
pomožni odbor.

PARIZ, Francija, 15. mar-
ca. — Italijanski vojaki so z
nasajenimi bajoneti prignali
na francosko mejo nad 400 Ži-
dov, ki so se postavili v Nici,
kjer skrbi za nje ameriški po-
možni odbor. Po gorah ob me-
ji pa se potikajo še tisoči
drugih, ki prosijo francoske
straže, da jih spuste čez mejo.

V Ventimille se nahajajo
200 Židov. Pri Mentoni so Ži-
dve premagali majhno obne-
no stražo in so skušali priti
čez most, toda na drugem kon-
cu mosta jih je druga straža
vstavila.

Italijanska vlada je ukaza-
la, da mora 12. marca zapusti-
ti deželo 5000 tujih Židov.

Med 400 begunci v Nici je
mного žena in otrok; mnogi
nosijo rane italijanskih baje-
netov.

SPLOŠNE VOJNE NE BO

WASHINGTON, D. C., 15.
marca. — Republikanski sena-
tor William Borah je mnenja,
da ne bo splošne vojne. To
svoje mišljenje je izrazil v na-
slednjih besedah:
"Dokler je dovolj majhnih
držav, da jih morejo razdelje-
vati velike države, ne more
priti do splošne vojne. To vi-
dimo v Mandžuriji, Abesiniji,
na Čehoslovaškem in na Špan-
skem."

ZA ITALIJO JE PRIŠEL ČAS

RIM, Italija, 15. marca. —
Čehoslovaška kriza je prepi-
čala Mussolinija, da je za ita-
lijsko vladno prišel čas, da
uradno oznanijo svoje zahteve
proti Franciji.

Vlada se ni zmenila za čeh-
oslovaško vprašanje, toda časo-
pisje je kritiziralo postopanje
praške vlade in pisanje angle-
škega časopisa.

SPOR MED RUSIJO IN JAPONSKO

Japonska se bo borila za
ribiške pravice ob Kam-
čatki. — Rusija bo na
dražbi prodala ribiške
okraje.

TOKIO, Japonska, 15. mar-
ca. — V japonskem parlamen-
tu so padle ostre besede zara-
di ribiškega spora med Rusijo
in Japonsko in poslanci so iz-
javili, da se bo Japonska bo-
rila za svoje pravice v ribi-
ških okrajih ob severni Kam-
čatki.

Spor bo dosegel svoj višek
jutri, ko bo Rusija na dražbi
prodala 293 ribiških okrajev,
ki so prej pripadali Japonski.
Japonska vlada je naznanila,
da ne bo udeležena na dražbi,
toda član gospodarske zbornice
grof Tadaširo Inouje je rekel,
da se Rusija moti, ako misli,
da se Japonska ne bo do zad-
njega borila za severno ribi-
štvo.

Ribiški okraji se nahajajo v
ruskih vodah ob obrežju Kam-
čatke v Beringovi morski oži-
ni in na Ohotskem morju. O-
kraji, ki se nahajajo blizu
obrežja, so dolgi od 100 čev-
ljev do več milj. Ti okraji so
zelo bogati na ribah, zlasti je
mного lososov. Zato so ti o-
kraji natančno omejeni kot ka-
ko posestvo.

Po miru v Portsmouthu, s
katerim je bila končana rusko-
japonska vojna 1905, je dobila
Japonska pravico nad 400 o-
kraj. Leta 1937 je bila pogo-
dba podaljšana za eno leto in
je bila končana 31. decembra,
1938. Dosedanja pogajanja ni-
so imela nikakega uspeha. Ja-
ponska je protestirala pri Ru-
siji, ki je razglasila javno
dražbo v Vladivostoku, ne da
bi se prej o tem sporazumela
z Japonsko.

Japonska je že zagrozila, da
bodo Japonci ribarili v svojih
starih okrajih pod varstvom
bojnih ladij, ako se pogajanja
razbijajo.

MOSKVA, Rusija, 15. mar-
ca. — Včeraj sta se zopet se-
stala japonski poslanik Šige-
nori Togo in ruski vnanji komi-
sar Maksim Litvinov, da do-
segeta kak sporazum glede
ribištva v sibirskih vodah, to-
da sta se razšla, ne da bi se
sporazumela.

Politični opazovalci še ve-
dno upajo, da bo prišlo do ka-
kega sporazuma, toda položaj
mora postati kritičen, ako Ja-
ponska izpolni svojo grožnjo,
da bo svoje ribiške ladje varo-
vala z bojnimi ladjami.

SMRTNA KOSA

V Brooklynu, N. Y., je umrl
rojak Matija Zidar, star 59 let.
Doma je bil iz Kočevske reke
pri Kočevju. V Ameriki je bi-
val 35 let. V starem kraju za-
pušča 96 letno mater, brata in
sestro. Pokopan je bil na pe-
kopališču sv. Trojice.

PREMOGOVNI BARONI PRAVIJO, DA MAJNERJI PREVEČ ZAHTEVAJO

WASHINGTON, D. C., 15. marca. — William
Green, predsednik Ameriške delavske federacije,
je sklical sejo izvršilnega odbora Federacije. Seja
se bo vršila 22. marca v Washingtonu. Green bo
pojasnil odbornikom, koliko je do sedaj napredo-
vala pogajanja med Federacijo in Lewisovim Kon-
gresom.

ZLA USODA ŠPANSKIH BEGUNCEV

Najmanj 50,000 špan-
skih beguncev se ne bo
moglo nikdar vrniti v
svojo domovino. —
Francija se hoče rešiti
beguncev.

PARIZ, Francija, 15. mar-
ca. — Izmed 400,000 španskih
beguncev, ki se nahajajo v
Franciji, se jih najmanj 50 ti-
soč ne bo moglo nikdar vrniti
v svojo domovino.

"Francova vlada ne mara
sprejeti izmečkov," je rekel
notranji minister Albert Sar-
raut v poslanski zbornici. Za
izmečke smatra general Fran-
co zločince in agitatorje med
begunci. "Toda so tudi drugi,
ki niso zločinci in ki so se bo-
jevali za načela, pa jih ni mo-
gote izročiti krvnikom."

Sarraut je rekel, da bo tre-
ba najti stalna bivališča za iz-
obražence in idealiste.

Ker so nekateri poslanci na-
padali vlado, da je odprla me-
jo za 300,000 beguncev, ki so
sposobni nositi orožje, je Sar-
raut odvrnil, ako zbornica mo-
goče zahteva, da bi bile na nje
namerjene strojnice. Rekel je,
da je francoska vlada storila
vse, da bi pregovorila genera-
la Franca, da pokaže usmilje-
nje do svojih nekdanjih so-
vražnikov. Dalje je rekel Sar-
raut, da vlada upa, da bo pre-
govorila generala Franca, da
bo proti beguncem bolj veliko-
dušen, da se bodo mogli vrniti
v svojo domovino.

Poslanci levece so zahtevali,
da naj ne bo nikdo prisiljen,
da bi se vrnil na Špansko pro-
ti svoji volji. Sarraut pa je
odvrnil, da vlada ne more iz-
praševati vsakega posameznika.

ITALIJANSKE IZGUBE NA ŠPANSKEM

RIM, Italija, 14. marca. —
Italijansko vojno ministrstvo
je naznanilo, da je bilo do 12.
februarja v španski državljans-
ki vojni ubitih, ranjenih in u-
jetih 14,352 italijanskih čast-
nikov in vojakov.

Pri teh izgubah pa niso všte-
te izgube italijanske zračne ar-
made, ki je bila najbolj delovna
v armadi generala Franca.

John L. Lewis, predse-
dnik United Mine Workers of
America, je dejal včeraj, da je
članstvo njegove organizacije
pripravljeno zmanjšati svoje
zahteve. Kot znano, zahtevajo
majnerji 50 centov več na dan
in samo trideset ur dela na
teden.

V newyorškem hotelu Bilt-
more so se včeraj ponovno se-
stali zastopniki majnerske or-
ganizacije in zastopniki pre-
mogovnih baronov.

Glavno besedo je imel John
L. Lewis, ki je pozval operator-
je, naj v tekočem letu ne
zmanjšajo produkcije, kajti, če
ne bo drugače, bodo tudi pre-
mogarji nekoliko popustili.

— Majnerji so povsem u-
pravičeni do \$6.50 dnevne me-
zde, — je rekel Lewis, — ter
do trideseturnega delovnega
tedna. Toda to nikakor ni naš
ultimatum. Ako bodo produ-
cerji voljni nekoliko popustiti
bomo popustili tudi mi.

— Edino pri eni zahtevi
vztrajamo, — je nadaljeval.
— To je, da vsakemu majnerju
je zajamčenih najmanj dve
sto dni dela na leto.

Zastopnik premogovnih ba-
ronov O'Neil je izjavil, da ne-
črt pogodbe, ki so jo predložili
majnerji ni za lastnike pre-
mogovnikov sprejemljiv. Če bi
ga sprejeli, bi imeli na leto
nad dvesto milijonov dolarjev
več izdatkov.

BOUISON BO KANDIDIRAL

PARIZ, Francija, 14. mar-
ca. — Fernand Bouisson, ki je
leta 1935 pet dni francoski mi-
nistrijski predsednik, je danes
naznanil, da bo kandidiral za
predsednika francoske repub-
like. Sedanji predsednik je Al-
bert Lebrun.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V FRANCIJI

CHATEAUBOUX, Fran-
cija, 14. marca. — Ko je tovorni
vlak hotel zavoziti na stranski
tir, da napravi prostor za
brzovlak, je iz voza skočila kra-
va, katero je tovorni vlak za-
del in sta pri tem dva železni-
ška voza skočila s tira in se
zvrnila na tir, po katerem je
prijahal brzovlak Toulouse-Pa-
riz. Prevrnili so se lokomoti-
va, voz za prtljago, poštni voz
in trije osebni vozovi, pri čem-
ur je bilo ubitih 12 potnikov.

**NAROČITE SE NA "GLAS
NARODA" NAJSTAREJŠI
SLOVENSKE DNEVNIK V
AMERIKI**

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakaj, President J. Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

46th Year

ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS

Advertisement on Agreement

Za celo leto velja list na Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
In Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrtletja	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.—

"GLAS NARODA" IZHAJA VSAKI DAN IZVEMŠI NEDELJI IN PRAZNIKOV

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
TELEPHONE: CHelsea 3-1243

POŠTA brez podpisa in osebnosti se ne priobčujeta. Denar za naročnino naj se blagovno pošilja po Money Order. Pri sorazmernih krajih naročnikov, posebno, da se nam tudi prejeto bivašice naznači da hitreje najdemo naslovnika.

AMERIKA ZBIRA ZLATO

V teku enega tedna, mogoče že danes, bo zlato zaklad Združenih držav presegel vrednost 15 milijard dolarjev. S tem bo prekoračena vsaka dosedanja množina zlata v zvezni zakladnici in bo imela 58 odstotkov vsega zlata celega sveta.

Zlato prihaja iz vseh držav in tako naglo, kot v času največje krize.

Zvezna zakladnica vsak teden kupi za \$40,000,000.03 zlata, ali za \$150,000,000.00 na mesec.

Do zadnjega časa tega se nikdar ni bilo. Zlato je pričelo prihajati v januarju, 1934, in Združene države so ga pripravljene kupiti po \$35 unčo.

Zvezna zakladnica plačuje zlato s papirnatiimi dolarji, ki jih prejme z velikanskimi posojili in s prejemanjem davkov. Stroški pri kupovanju in spravljaju zlata v podzemskih zakladnicah v Fort Knox, Ky., so velikanski.

Vlada pa do sedaj še ni izdelala nobenega načrta, kako bo spravila vse te velikanske zaloge zlata v promet. Nikdo ne jame, da bo zlato v bodočnosti kdaj vredno \$35 unčo.

Da to zlato predstavlja za vlado velikanski problem, je brez vsakega dvoma. V Washingtonu in New Yorku so ekonomisti, financirji, demokrati in republikanci kritizirali vlado in so svarili vlado pred kupovanjem zlata, dokler ne nastane položaj, katerega ne bo mogoče rešiti.

Iz uradnih krogov že prihajajo glasovi, da visoki uradniki resno razmišljajo o tem in skušajo prenehati s kupovanjem, ne da bi cena zlata padla.

Ako bodo Združene države še dalje kupovale zlato v isti meri kot sedaj, tedaj bodo imele leta 1946 ali 1947 vse zlato celega sveta.

Vzroki za ta nakup so naslednji:
Ugodna vnanja trgovina za Združene države.
Privlačnost ameriških vrednostnih papirjev.
Strah pred vojno.

Medtem ko je znašala zlata rezervna Združenih držav v januarju 1934 \$4,035,000,000, bo znašala 31. marca nad 15 milijard dolarjev.

Zlato je tako slabo razdeljeno, da skoro nobena država ne more stabilizirati svojega denarja. In finančni izvedenci se boje, da bo Evropa razveljavila vrednost zlata in da ga ne bo več rabila za podlago svojega denarja.

PIJ XII.

V nedeljo je bil kronan v Rimu za papeža Pij XII, bivši kardinal Eugenio Pacelli.

Izvolitev Pacellija je bila značilna demonstracija. Za poglavarja katoliške cerkve je bil namreč izvoljen mož, ki bo nastopil proti fašističnemu in nacijskemu preganjanju katoličanov.

Nekaj posebnega je nedelje dejstvo, da je bil izvoljen za papeža bivši papeški državni tajnik — kar doslej ni bil običaj — in da je bil izvoljen soglasno. Volitve so bile izredno hitro končane.

Pacelli je bil od leta 1917 do 1929 papeški nuncij v Nemčiji ter potemtakem pozna resnično, nenacijsko Nemčijo iz njene najbojše dobe. To je velika pridobitev za nemške katoličane, ki se upirajo narodnemu socializmu.

Od Pacellija kot papeža Pija XII. seveda ni pričakovati kakšnih posebnih radikalnih ali protifašističnih ukrepov.

Toda če se je katoliška cerkev odločila količnik nasprotovati fašističnim državam, bo imel nov papež precej besede v vseh važnejših diplomatskih razvojih.

Preko petnajst sto Slovencev je že naročilo Slovensko-Amerikanski Koledar za 1939. Ako ga Vi še nimate, še ni prekasno, ker ga imamo še par sto na razpolago. Namesto denarja v gotovini ali pa Money Ordera, lahko pošljete, ako naročite posamezni izvod, vsoto v znakah po 2 oz. 3 cente. — Storitve to še danes. Vemo, da boste s koledarjem in prilogo zadovoljni.

Pod vaško lipo.

Piše kakor misli FRANK KERŽE

Strašne posledice.

Vedel sem, da imajo veliki svetovni dogodki velike posledice. Tako je bilo od vselej, kakor nam pravi zgodovina. Skoro slednja večja vojna je imela svoje zlo, ki je prišlo kakor kužna bolezen. Toda posledice so bile po večini krajševne, to se pravi: izpremenilo se je mogoče dosti v državi ali državah, koder se je vršil krvavi ples; imelo je mogoče nekaj vpliva tudi na bližnje sosedes, s tem je bila povest pa tudi končana. Vsi svetovni konflikti v preteklosti so bili podobni povodnji: preplavljena je bila dolina, toda višje ležeči kraji so ostali nepoškodovani.

Zato imamo zanimivo sliko od početka, kar pomeni zgodovinsko, pa tje do svetovnega konflikta v letih 1914 do 1918. Četudi so bile izpremembe po prej tukaj in tam, je bil vendar vse svet od početka zgodovine pa do svetovne vojne več ali manj enoten. To se pravi: življenje se je vrnilo po večini v stare tise in se kmalu umirilo. Se celo tako velik dogodek, kakor je bila francoska revolucija, je konec koncev vrnila življenje tje, koder ga je našla. Nekaj reform, nekaj kakor bi rekel: readjustiranje — pa je bil svet jako tak, kakor poprej.

Vedel sem, da bo imela svetovna vojna velike posledice, ampak da pridemo kdaj do tega, kar je danes, niti sanjal nisem. Vrhovi so rekli, da se vse na svetu narodi in pojavi v primeroma enakih količinah, to se pravi: da iz vsega pride nekaj dobrega in nekaj slabega. Ampak da bo prišlo iz svetovnega konflikta samo slabo, tega bi si ne bil mislil nikdo. Človeštvo je izgubilo toliko, da se danes tava kakor brez glave, dobilo pa — nič. Ne samo to. Izgubilo je celo tisto, kar je imelo.

To morate imeti vselej pred očmi, kadar primerjate današnji svet z večrajšnjim, namreč onim, ki smo ga poznali pred svetovno vojno. Samo zavdajte se tega, da je danes tako vse drugače in tako vse novo, da smo vsaj mi skoro izgubljeni.

Kaj je človeštvo izgubilo s svetovno vojno? Pred vsem to, kar je imelo od začetka sveta pa tako rekoč do večraj. To je svoboda gibanja.

Kakor vemo, je bilo do svetovne vojne tako, da je šel človek kamor je hotel. Iz naše stare domovine so hodili ljudje v severno Ameriko, v južno, eni so se obrnili proti Avstraliji, drugi proti Afriki. Brez vsakega uradnega dovoljenja ali "posa" si šel lahko sem in tje, samo če si imel toliko, da si plačal stroške. Lahko si se ustavil tukaj ali tam, prijel za delo, koder je bilo. Nikdo te ni preganjal, nikdo oviral, da bi si ne mogel služiti kruha.

In kam moreš danes? Meje naših držav so zaprte, enako kanadske. Vsa južna Amerika ima restrikcije, in če vzame nekaj naseljenec, morajo biti izbrani. Zaprta je pot v Avstralijo in po veliki večini na vse strani, da je postal človek zver v živalskem vrtu.

Kaj je tako zvana politična svoboda, dragi moj, v primeri s svobodo gibanja? Politična svoboda ti ne more dati kruha, ti ne premeni razmer, ne izboljša položaja. Vse to si mogel doseči le s svobodo gibanja, ko si neovirano šel tje, kamor te je vleko sree, ko si se lahko ustavil tam, koder ti je kazalo najboljše kruh.

Človek se smeje, ko vidi pehanje malih in večjih narodov

za tako zvano politično svobodo, medtem ko ni nobenega glasa proti omejitvi svobodnega gibanja. Kaj ima mali narod, če doseže vse, kaj ima dobrega politična svoboda? Ali je kdo sit od tega? Mogoče skupina koritarjev in profesionalnih politikov — narod je pa bolj lačen, bolj razguban in bolj nepreskrbljen, kakor je bil kdaj poprej.

Kakor iz drugih dežel, tako so hodili ljudje iz naše stare domovine na vse strani sveta. Danes ne morejo in ne smejo nikamor. Nekaj jih hodi še v Francijo in nekatere druge dežele, toda ne kot svobodni, ampak kot zaznamovani. Ko mine tvoje delo ali pogodba, moraš nazaj, odkoder si prišel.

Kam bo Evropa z ljudmi? Tako je natpana, kakor zrna v merniku — a ne morejo enikamor. Naša severna Amerika ima prostora in primernege sveta najmanj za en tisoč milijonov, a je zaplankana, da ne more nikdo preko. Južna Amerika ima po večini jako ugodno lego, koder bujno raste vse. Dvakrat, trikrat več sveta, kakor je vsa Evropa. Še praznega, skoro nepoznanega, a je pravtako zaprla svoja vrata, kakor mi. S kakšno pravico, tega ne vem in ne razumem. Če je človek šel nekam za kruhom, si opomogel in ustanovil svojo politično celoto, ni s tem rečeno, da ima tudi pravico zapirati vrata za tiste, ki bi radi prišli za njim.

To je tako strašna posledica svetovne vojne, da je ne najdem večje in nesrečnejše v vsi zgodovini človeštva. To je tako nekaj nepravilnega, samoljubnega in nečloveškega, da ne morem razumeti.

Pravijo, da stremi svet po miru. Kako je pa mogoče mir, če se v enih delih sveta ljudje tako drenjajo, da se komaj umikajo drug drugemu, v ostalih delih je pa toliko praznega, da bi lahko preselili tje več Evrope? Kako je mogoče mir, če nimajo eni narodi nobenega prostora, drugi pa skoro cele dele sveta prazne.

Če vzamem vse človeške pridobitve vseh časov za število sto, potem imam danes manj kot polovico. Odvzete svobode gibanja in iskanje življenjskih prilik je precej več, kakor je polovica vsega, kar smo dosegli.

Bili so časi, ko smo pomislili sužnje. Danes jih lahko zavrlamo. Suženj res ni imel svobode gibanja, a imel je vsaj preskrbo za življenje. Današnji človek nima niti tega. Suženj je imel svojo vrednost na trgu — današnji človek je brez nje.

Odvzete svobode gibanja je vplivalo naravnost porazno na življenje. Če nima človek namreč te svobode, izgubi za eno tudi drugo, osebo. Zato vidimo danes milijone človeštva v pohlevnih jarmih, kakor volički na deželi. Čiste odmerjeno ima vsak, kod in kaj bo fural — pa fura. Včasih iščem ljudi in skupine, ki so mi bile znane od poprej. Kje so danes? Vse v jarmih. Z vničanjem svobode gibanja je izginilo samostojno mišljenje in s tem seveda tudi svobodna beseda. Dolga in precej črna je zgodovina človeštva, a strašnejša ni bila nikdar, kot je danes.

Drugo veliko zlo iz svetovne vojne je izguba mednarodne človeške zavesti. Res so bila sem in tam kaka nakrižja med posameznimi narodi vendar pa je bila kljub temu neka vez, da je mogel živeti človek poleg človeka, pa če sta bila tistega rodu, ali ne. Danes je mesto mednarodne raz-

zumosi prišlo mednarodno sovrastvo. Večraj so preganjali Turki Grke, da so se morali umakniti iz svoje tisočletne domovine, danes so Judje na tem, da jih nikdo noče. Ampak naj se nikdo ne moti, da so Judje zadnji. Vsak čas se lahko zgodi, da prideš na vrsto ti ali jaz. Že med svetovno vojno smo čitali po naših listih gesla: naj bi bila naša domovina v razmerjih z drugimi narodi vselej na pravem, toda — naša domovina, pa če je v pravem ali ne. Torej: četudi mogoče več, da si v napačnem bo vsesledno vstrajal v tem, samo zato, ker se gre za tvojo ali moje domovino. Pravijo, da nimamo še fašizma v Ameriki — kaj pa so taka gesla, kakor to prej omenjeno? Ali se ni Hitler poprijel natančno teh besed, ko je rekel, da bo Nemčija držala le take obveznosti, od katerih ima dobiček?

Če mislite, da se ta fašizem drži samo v Nemčiji, se motite. Živim v delu mesta, koder je precej Nemcev. Trgovci, delavci, uradniki — srečam jih včasih in govorim z njimi. Do danes nisem našel še nikogar, ki bi bil proti "našemu Fuehrerju." Po vseh krajih najdeš lepake, ki hujskajo proti Judom. In resnica je, da jih velika večina starih Američanov podpira. Če ne verjamete, pa nasledite to leto gibanja prekoceanskih parnikov. Tisti, ki bodo vedno natpani, bodo iz domene kljukastega križa.

Lahkoda je del Judov tak, da ga človek težko prenaša. Na drugi strani imate pa zopet ljudi med njimi, ki so vredni zlata. O tem se lahko vsak prepriča, ki je kdaj živel med njimi. Zato se včasih čudim našim človečanskim dnevnikom, ko pišeta, dokaj neprijazno proti Judom. Čudim zato, ker je tam znana tvrdka Richman, pri kateri je tisoče naših ljudi služilo in bilo tako dobro plačano, kakor nikjer drugje. In še danes je tako. Ali mi more kdo postaviti imenovati kako drugo ameriško podjetje, pri katerem bi bile tako dobre plače in tak človeško ravnanje z delavcem, kakor baš pri Richman Bros?

Kar sem za svojo osebo prejel naklonjenosti, jih nisem od naših, še manj od starega ameriškega rodu, pač pa od — Judov. Torej: če ves svet meče kamenje na nje, bodimo vsaj mi, Slovani ljudje in ostanimo ljudje. Zakaj v notranjosti imamo en sam prostorček in če bleda napuhimo s sovrastvom, ga bomo tudi nosili.

Odkar je človeštvo na zemlji, je gojilo medsebojno zblizvanje in razumevanje. Danes goji — sovrastvo. Če je res, da človek žanje, kar je sejal, potem bo bodočnost taka, da si je ne upam predstavljati. Zakaj sovrastvo je kakor ljubezen: slepo in gluho. In zato kmalu ne loči več med bratom in kom drugim.

Baš te dni sem čital odlomke v Saturday Evening Post o pokojnem našem predsedniku Wilsonu. Spomine je spisal njegova žena. Mož je dal svoje življenje za svoj idealen mednarodni program, ki bi imel biti duša in telo znane Lige narodov. Danes ni ne Lige ne programa, pač pa tako nazadovanje, da lahko brišemo letnico 1939 po Kr. in jo obrnemo toliko let pred Kr. Tedaj je bila moč edina pravica in koder je zmagal, tisti je bil v pravem.

Znana stvar je, da gre z izobrazbo, kulturo in civilizacijo jako počasi. Leta in leta vzame, da se človek izboljša, a samo trenutek, da pade zopet nazaj. In padlo je človeštvo, da gazi po vsem, kar je bilo večraj sveto, pravilno in resnično.

Da sovrastvo ne pozna nobene meje, se najbolj prepričamo s tem, da nimamo samo ju-

sto drugih. Če vzamem našo Jugoslavijo vidim tam trojmonski narod. Med temi so tudi Hrvatje, ki goje naravno sovrastvo ne samo proti svojemu najbližjemu bratu Srbu, ampak celo proti nam, Slovincem, ki smo bili takorekoč lukaji za vsak slovenski narod. Kot najmanjši, smo se zavdali, da moremo živeti samo z našimi številnejšimi brati in smo gojili ne samo dobro razmerje, ampak pravo ljubezen do vseh. Danes prejemamo dokaj prezira in zaničevanja kar od tistih, ki imajo največ od nas, to je od Hrvatov. Ni namreč politika to, kar se godi v Jugoslaviji, ampak pravo tipično sovrastvo med brati.

Ko je Hitler križal svobodno Češko, kdo je prišel na svoj funt mesa, da ga požre? Slovani — Poljak. Kdo je tisti danes, ki propagira smrtno sovrastvo napram Čehom? Slovaki, tisti Slovaki, katerega je naučil Čeh pisati in brati, katerega je rešil izpod madžarskega robstva in izkušal napraviti iz njega svobodnega človeka. Kdo je tisti, ki zatira milijonski narod Malomsov? Ne Nemci ali Madžari, ampak — Poljaki.

Vidite, tako se razvija sovrastvo, potemni um, zagrne oči in zamaši ušesa, potem pa popada kakor stekel pes vsakega in vse, ki mu pridejo na pot.

Tudi med Nemci samini imamo sovrastva. Kar je veruili katoličani, so Hitlerju trn v peti. Ne mora biti drugače, zakaj njegovi nauki in nauki katoliške vere so kakor neč in dan.

Tudi v naših državah imamo dovolj sovrastva. Na zunaj izgleda sicer vse, kakor velika, močna, enotna celota, če pa pogledaš malo pobližje, boš našel vsega vruga. Ni samo sovrastvo napram Judom, ampak tudi sovrastvo napram drugim vernikom. In to ni samo pri posameznikih, ampak celo pri trgovskih korporacijah, ki so tukaj samo za profit. Potem je sovrastvo napram izrazovim tujim narodom seveda proti zamorencem. Resnica je ena: pred svetovno vojno smo izgledali več ali manj ko celoten narod, ko skupina, v kateri se vse stopi in pretvori. Danes nismo več tisto. Izrazovite skupine vstajajo med nami in če pojde tako naprej, ne bo dolgo, ko bomo imeli tudi tukaj vsa mogoča vprašanja in probleme.

Izguba svobodnega gibanja je izguba človeka, izguba mednarodne tolerance, pa izguba njegovih idealov. Tako se mi zdi, kakor bi bil kdo vse bričal, kar smo dosegli v zadnjih tri tisoč letih. Ali bomo začeli spet vse od kraja? To je vprašanje, na katerega bo težko odgovoriti. Zakaj v preteklosti so bili narodi več ali manj ločene skupine, ki so se razvijale na vse strani neovirano. Danes je pa ves svet zvezan med sabo. Kar je bilo mogoče nekdanj, mi danes več. Zakaj pri vsakem delu ali gibanju pride motnja od zunaj, ki navadno prepreči vse, kar se začneja. Gradba je težka, požiganje lahko.

Pravijo, da si je svet znal pomagati iz vseh težav. Jaz imam veliko zaupanje v ta naravni zakon, ni pa rečeno s tem.

Nadaljevanje na 6. strani.

Naročite se na "Glas Naroda," najstarejši slovenski dnevnik v Ameriki.

IŠCEM ROJAKA

Prosim, če kdo ve, kje se nahaja JOHN JEZERNIK. Če bo sam to čital, naj mi sporoči. Leta 1926 je živel pod Fervoy Street, Box 45, Newark, N. J. — FRANK PERKO, 14314 Sylvia Ave., Cleveland, Ohio.

Peter Zgaga

NEXT!

Pred mojimi duševnimi očmi se pojavlja strahoten prizor: Trume črnosrajčnikov se vije v slovensko ozemlje. Po dalmatinskih pristaniških mestih vihra italijanska zastava. Mussolinijev hlapec je imenovan za predsednika hrvatske republike. Jugoslovanska vlada sklanja glavo. Anglija in Francija si zatiskata oči. Tisočletno hrepenje po svobodi se je bilo uresničilo, pa samo za borih dvajset let. Kaj je dvajset let v primeri s tisoč leti, kaj je dvajset let v življenju naroda?

To je prizor. Bog daj, da bi bil samo prizor. Stiri leta trajajoča svetovna vojna ni rodila dobrih sadov. Najslabši med temi sadovi so pa diktatorji.

Na jugu Evrope se je eden pojavil, drugi pa na severu: Mussolini in Hitler.

Zhegan narod, ki ne ve ne kam ne od, je dovzeten za lepe obljube in prijazne besede. Zhegan narod je rekel "ja", toda še predno se je dobro zavedel, je bil že prepozno. Hitler in Mussolini sedita trdno v sedlu.

Za diktatorja je značilno, da nima nikdar dovolj. Ne samo da izmoggava svoj narod, ampak hoče tudi druge podjarmiti, kar se mu je doslej že vselej posrečilo.

Mussolini je iskal vzroke za svoje početje. Vzroke in izgovore. Bili so sicer pikavi izgovori, toda izgovori so bili vendarle.

Pred petdesetimi leti so bili Italijani strahovito tepeni v Afriki. Mussolini je segel petdeset let daleč v zgodovino ter za lase privlekel prevezno v sedanost.

— Abesinija mora biti italijanska! — se je zadiril in pazno poslušal, kaj bo rekel svet.

Anglija in Francija sta rekli: Ne! Liga narodov je rekla: Ne! Države, ki so podpisale Kelloggovo nenapadnalno pogodbo, so rekle: — Ne!

Mussolini je pa vseeno tvegala — in uspel.

Prvi korak je bil storjen. Diktatorjem je zresel greben.

Hitler je postal ljubo-umen na svojega južnega sosedu. — Sleinijce je tvegala tudi on. — Imel je več uspeha kakor Mussolini. Zavzel je Avstrijo brez prelivanja krvi. Anglija in Francija se nista ganili.

Zadialo mu je sudetsko ozemlje.

Da demokracijo se bolj o-smei, je vzel Sudete s Chamberlainovim dovoljenjem. — Predvečrajšnjim je pobasal vso Čehoslovako.

Zdaj je pa Mussolini ljubo-umen na Hitlerja in mu zavida uspeha, ki jih je dosegel brez boja.

Bog daj, da bi bila moja napoved zmotna, toda zdi se mi, da se bo zgodilo takole:

Hrvatje bodo še enkrat zahrepeli po republiki Mussolini bo podžgal njihove težnje ter jim priskočil preko Dalmacije in Slovenije na pomoč. Spotoma bo zasedel Dalmacijo in Slovenijo, in Hrvatje bodo dobili republiko. Vsi prote-

sti beograjske vlade ne bodo nič zalegli. Hrvatska republika ne bo trajna. Po nekaj mesecih bo pod madžarskim protektoratom.

Anglija in Francija ne bosta rekli ne tako in tako.

Ze zdaj se pripravljata in v prihodnje se bosta še bolj, da obvarujeta svojo lastno kožo. Lige narodov ni več, Kelloggova pogodba je krpa papirja.

nistki: Miss
LUCIENNE BERGERON
katera je tudi učiteljica in pia-
nistka omenjenega društva.

NAPOLEONOVA LJUBEZEN

ZGODOVINSKI ROMAN

Nadaljevanje

(17)

MARETOVA NALOGA

Jožefina se je s Hortenzo in gospo de Remusat izprehajala po rastlinjaki malmajsonskega gradu. To je bilo eno izmed njenih najljubših opravil. Cvetlice je ljubila nad vse in z velikimi troški si je iz vseh dežel naročala rastline, gomolje in semena: iz Španije, Italije in Nizozemske, da celo s svojih domačih otokov...

Tu pa tam je Hortenza na materino znamenje odrezala kak evet ali evetovo vejico ter jo podala Klari de Remusat, ki jo je položila v jerbasček. Vse tri so veselo in neprijetno kramljale. V Malmajsonu je bila Jožefina res doma. Tu se je čutila prosto vse dvorske prišljenosti. Svobodno je dihal in živel v belem po svoji volji. Bila je bolj graščakinja kakor cesarica. Posebno v Napoleonovi odsotnosti je rada zmanjšala števil svojih častnih dam, s tem, da jim je dovoljevala dopuste, in obdržala pri sebi samo najbližjo prijateljsko okolico.

Vse tri ženske so pravkar zapuščale rastlinjake in hotele kreniti na vrt, ko je prišel k paži v svoji lepi, rdeči obisti uniformi iz bele svile.

"Madame," je rekel, držeč baretko v roki, "vojvoda Basanski je pravkar dospel z Dunaja in prosi vaše veličanstvo za audijenco. Nujno sporočilo ima od cesarja."

Jožefini se je nehote iztrgal rahel, presenečen vzik: — "Maret! Kako da pošilja Bonaparte prav njega, ki ga drugače nikoli ne more utrpeti? To mora biti nekaj posebno važnega..." Prav, Saint-Hilaire, reci vojvodi Bossanskemu, da pridem. Pričakovala ga bom v malem višnjem salonu."

Po ravnem jesenskem parku se je vrnila v grad. Maretov prihod jo je bolj vznemirjal, nego je kazala spremljevalkam. Napoleon je bil s svojim dolгим molkom in s prepovedjo, da ne sme priti za njim, že tako ostrašil njeno srce, ki se je bilo izza bivanja v Marracu komaj nekoliko pomirilo. Vedela je — Fouche je bil poskrbel, da ji je prišla novica do ušes — da je bila grofica Walewska pri cesarju. Nekaj jo je spet in spet opominjalo, da ji prinaša Poljakinja nesrečo. Praznoverna, kakor vsaka Krolekna, se je zamažila branila hudih slutenj, ki so jo težile...

Stopila je v salon in prijazno podala vojvodi Basanskemu roko v poljub.

"Vsa vesela sem, da vas vi-

dini, vojvoda. Upam, da prinašate od cesarja dobre novice."

"Njegovo veličanstvo, ki sem ga pred šestimi dnevi zapustil, je bilo čilo in zdravo, mladine, in mi je ukazalo, naj vam hkratu s svojo ročnico pisni, ki mi ga je čast predati vašemu veličanstvu, sporočim njegovo najprisernejše pozdrave."

Tako govorec je vzel iz no-tranjega žepa svoje suknje pis-mišo z Napoleonovim zasebnim pečatom ter ga spoštljivo po-dal cesarici. Jožefina je bla-stno odtrgala pečat in brala:

"Draga, z menoj je vse v re-du. Upam, da bo mir z avstrijskim cesarjem kmalu podpi-san. Maret ti bo sporočil sklep, ki sem ga storil in ki je važen za naju obo. Stori, kar ti pore-če. Ostani zdrava, objemam te. Lepo pozdravi Hortenzo."

N."

Jožefina je položila pismo na mizo, sedla na velik blazinjak ter ponudila državnemu tajni-ku naslanjač zraven sebe.

"Sedite, dragi vojvoda, in povejte, kaj vam je cesar na-ročil."

Maret se je v silni zadregi ozrl in skoraj tiho izpregovr-il: "Poslušam vaše veličan-stvo. Naročilo, ki mi ga je ce-sar zaupal, terja najstrožjo skrivnost..."

Jožefina je ob tem resnem u-vodu prebledela pod ličilom in odgovorila: "Tu sva povsem sama. Kar govorite, gospod vojvoda, saj vidite, da sem ne-strpna."

Maret je opravil svoje naro-čilo skoraj mehanično, kakor da bi ponavljal govor, ki se ga je naučil na dolgi vožnji z Du-naja v Pariz.

"Stvar, ki vam jo imam po-vedati, madame, je zelo kočlj-iva. Iskreno prosim vaše veli-čanstvo, naj ne pozabi, da sem v tej zadevi samo cesarjev glasnik."

"Ali, vojvoda, prosim vas."

"Ne vem, madame, ali je glas o cesarjevem razmerju z neko poljsko gospo prišel vašemu veličanstvu do ušes?"

"Za gospo Walewsko? Da, vem..."

Vzdihnila je: "Konec kon-cev, gospod vojvoda, to ni Bonapartova prva nezvestoba. Takšne trenutne zablode sem mu zmerom izpregledovala. Nikoli nisem hotela pritiskati praznoverna, kakor vsaka Krolekna, se je zamažila branila hudih slutenj, ki so jo težile..."

"Vaše veličanstvo se lahko povsem zanese na cesarjevo ne-žnost naklonjenost. Pregledoka je, da bi mogla kdaj ugasniti."

"Nadaljujte torej."

"Zgodilo se je — nekaj, kar daje temu razmerju poseben značaj. Cesar izvaja iz tega posledice, ki naj jih predložim vašemu veličanstvu... Gospa grofica Walewska je — v bla-goslovljenem stanju..."

Jožefina je na pol omahnila na blazinjak in se zgrabila za srce. Slutnja je torej ni vara-la. Ta novica je bila strašna. Polom, ki ga je zmerom pričakovala, je bil tu; ločitev!

Maret je skočil pokonci, da bi pozvonil. Ne kod ne kam ni vedel spričo tega napada. Jožefina v svoji kar premladost ni obleki iz malvestega, s čipkami obšitega organdija je bi-la podobna prikazni. Mršave prsi so se je burno dvigale. Oči so se ji bile razširile. Toda z nadčloveškim naporom se je spet vzravala:

"Nadaljujte, Maret, nada-ljujte," je rekla s povsem iz-premenjenim glasom. "Pouči-te me o Bonapartovih name-nih..."

"Cesar hoče otroku, ako bo deček, zagotoviti prestolona-sledstvo."

Jožefina se je zdrznila. "Ka-ko? S posnovljenjem?"

"Njegovo veličanstvo je pre-mišljevalo o tej možnosti, toda spoznalo je, da ni izvedljiva."

"In?"

"Cesar misli, da se sme za-nesti na vašo vdanost in vaše razumevanje, ter vas prosi, da bi privolili v doždevno noseč-nost, kajti otrok naj velja v o-čeh ljudi za pravega otroka vašega veličanstva s cesar-jem."

Vse to je bil izgovoril zelo hitro, ne da bi se upal pogleda-ti Jožefini v oči. Ko je umol-knil, je globoko vzdihnila... Tako, za to je šlo!... Torej vendar ni bilo tisto, kar je pričakovala... Ne ločitev!... Naj bi bila zahteva še tako hu-da in poniževalna, v dno duše je vendar ni ranila. Še več: ta-koj je spoznala, da mora ta re-šitev za zmerom utrditi njen položaj. Za njenega sina Ev-gena je sicer pomenila izgu-bo prestola... Prav; enako pa tudi za njene smrtne sovražni-ke, člane rodbine Bonaparte. V žrtve, ki jo je Napoleon ter-jal od nje, je mogla privoliti — in je tudi hotela.

Ker je molčala, je sedel Ma-ret kakor na žerjavič ter iskal možnosti, kako bi se poslovil.

"Vaše veličanstvo mora ta-ko važno odločitev šele pre-misliti. Prosim torej za odlog, in če smem, se drvi vrnem po u-kaže vašega veličanstva. Mi-slim, da bi bilo odveč, če bi o-pozoril vaše veličanstvo, da terja ta važna zadeva kar naj-popolnejšo molččnost, in tudi na to, da je silno nujna. Kajti, ako se vaše veličanstvo sogla-ša s predlogom, tedaj je cesar-jeva želja, da pridete neutego-ma k njemu in se z njim dogo-vožite o podrobnostih izve-dbe. V tem primeru mi bo čast spremljati vaše veličanstvo."

Vstal je bil. Toda cesarica ga je prosila, naj spet sede. "Ostanite, dragi vojvoda. No-benega premišljevanja ni tre-ba, ako gre za to, da ustrežem cesarjevi želji. Dasi me stane neizmerno mnogo in dasi, kar mi gotovo verjamete, bridko občutim udarce, se vendar ne morem obotavljati. Hočem Na-poleonovo srečo, veličino nje-govega gospostva in mir Fran-cije; in če si po tej poti še za-gotovim njegovo hvaležnost, mi pač ne bo pretrežko."

Maret se je priklonil. Ves vesel je bil, da mu je sla-stvar laže izpod rok, kot je mi-slil.

"Dovolite, madame, da izra-zim vašemu veličanstvu svoje najgloblje občudovanje do to-li plemenitega mišljenja. Šteer moram reči, da cesar kaj dru-gega ni pričakoval, a vendar vam lahko zatrdim njegovo najglobljo hvaležnost."

Jožefina se mu je z nasme-jem zahvalila, in ko je jela

spet govoriti, je imel njen glas stari laskavi zvok:

"Kdaj morava odpotovati, gospod vojvoda?"

"Jutri opoldne, ako je vaše-mu veličanstvu prav. Drevi vam pridem poročat, kaj sem ukrenil zastran potovanja. — Zdaj hitim v Pariz, da vse pri-pravim in izvršim še nekatera cesarjeva naročila."

"Najbrže se ne motim, gō-spod vojvoda, če sklepam, da je gospa Walewska pončena o tem načrtu? Kaj pravi? Goto-vo je zelo vesela! Kolikšna sre-ča za njenega otroka!"

Ni se mogla ubraniti ljubo-sumnih solz, ki so ji zalile oči. "Grofica Walewska ne ve še ničesar. Vendar ni pričakova-ti, da bi se uprla cesarjevi nu-jni želji, ki ji hoče že vaše veli-čanstvo ustreči."

"Zdaj greste k nji, kaj ne?"

Presenečen nad tem neposre-dnim vprašanjem, se je Maret obotavljal, nazadnje je pa ven-darle pritrdil: "Da, madame."

Vzdihnila je in šepnila: — "Kdo bi si bil lani v Marracu mislil kaj takega!"

Nato jo je mahoma obsla no-va skrb. Pomislila je: "Če zdaj-le tudi grofica privoli..."

Odslovila je Maret z običaj-no ljubeznivostjo: "Da svide-nja drevi, ljubi vojvoda. In naj-prisernejše pozdrave gospe Bassanski."

Ura se ni bila enajst. Maret bi se bil lahko takoj peljal v Housayevo ulico. Ko je pa se-del v voz, je ukazal kočijažu, naj ustavi najprej pri njegovi hiši. Koprnel je, da bi videl svojo ženo, eno najlepših in najbolj česčenih gospa pri dvo-ru, ki jo je tudi sam oboževal, čeprav je le hladno sprejema-la njegovo oboževanje. Niti zbuditi se je ni upal, ko je ob-zori dospel v Pariz in se doma preoblekel.

Uspeh s cesarico ga je zape-ljal, da je manj resno gledal na svoj obisk pri grofici.

"Pozneje pojdem tja," je rekel in poslal v Housayevo uli-co pismo, v katerem se je iz-previdnosti zadovoljil s pro-snjo, naj bi ga gospa grofica Walewska milosno sprejela okoli treh, ker ima zanjo novi-co od njegovega veličanstva.

Ko se je po volji vdajal ra-dosti, da je po petih mesecih ločitve spet pritiskal svojo za-peljivo vojvodinjo na srce, je imel njegov ljubeznivi tova-riš, gospod Fouche, vojvoda Otrantski — ki ga pri imeno-vanjih dne 15. avgusta prav ta-ko niso bili pozabili — povsem drugačno zabavo.

Ko so ga bili takoj po Ma-retovem prihodu v Pariz po-klicali h Cambaceresu, da je zvedel Napoleonove ukaze, ko-likor so zadevali njegovo mi-nistrstvo, mu državni tajnik ni zatajil — čemu bi mu tudi? — da je namenjen k cesarici. Na-mena svojega obiska pa ni izdal niti z besedico. Njegova veli-ka udržanost in njegov zaskr-

bljeni obraz sta presenetila Foucheja, ki ga je poznal kot odkritosrčnega moža, čigar od-pustljiva neprevidezost mu je bila že mnogokrat pripomogla do dragocenih novic. Izgovo-ri se je, da ima nujne oprav-ke, in — ta čas, ko je Maret o-stal pri višjem kancelarju, da dokonča svoje poročilo — v dir postal enega svojih oprav-nikov v Malmajson, naj obve-sti Picarda.

Lakeja Picarda je bil Fou-che pred tremi leti spravljal k Jožefini, da bi gledal, vlekli na-uh in neutegoma sporočil po-licijskemu ministru, v se, kar zve ali opazi takega, da bi ga utegnulo zanimati.

Ali bo odobrila poljska lepo-tica Napoleonov načrt? Vse sa-nje velikega Bonaparta so od-visne od trga. Kaj če Marija Walewska zavrne Napoleonovega odposlanca? — Citajte ta zanimivi zgodovinski roman dalje v prihodnji prilogi.

Knjige, katere toplo priporočamo

MORSKI RAZBOJNIK. Spisal Fred. Marryat. (193 strani.) V duhu čitatelja oživi romantika v najbolj pestrih barvah. — Kri in ljubezen. — Viteštvo in maščevanje. — Časi, v katerih sta spretnost in gibčnost odločevali. Cena 85c.

MORSKI VOLK. Spisal Jack London. (328 strani.) — Eden najboljših romanov znamenitega ameriškega pisatelja, ki je pisal svoje romane največ po svojih lastnih doživljajih. Roman je zanimiv od prve do zadnje strani. Čitatelj ga ne bo odložil, dokler ga ne bo prečital do konca. Cena \$1.25

POSLEDNJI DNEVI POMPEJE. Spisal Bulwer. (2 knjigi in 280 strani.) Zgodovinski roman iz časa, ko je bohotelo razkošno življenje v Pompejih in Herkulanumu. Borbe s amfiteatru. Spletke egipčanskega "čarovnika." Glauk in njegova ljubezen. Strašna usoda. Cena \$1.25

UMIRAJOČE DUŠE. Spisal Ilka Vašte. (220 strani.) Roman iz stare Ljubljane. Značaj so izrazito opisani, istotako tudi takratne navade. Ljubljana nam je povečini znana iz začetka sedanjega stoletja, kadar jo pa hoče poznati iz prejšnjih stoletij, naj prečita ta roman. Ne bo mu žal. Cena \$2.50

PUSTOLOVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA. Spisal Jaroslav Hašek. (2 zvezka 263 in 230 strani.) Če se hoče od srce nasmejati, čitajte to delo slavnega češkega humorista. Britka satira na staro Avstrijo. Švejkove pustolovščine ne izvirajo iz človeka samo smeha, pač pa krohot. Cena \$2.40

POVESTI IZ DNEVA IN NOČI. Spisal Guy de Maupassant. (157 strani.) V knjigi je zbranih dvajset najbolj-sih črtic slavnega francoskega pisa-telja. Vse od prve do zadnje so skrajno zanimive ter neprekosljive po svoji vsebini. Maupassant je eden najbolj čitanih pisateljev. Cena \$1.00

ROMAN TREH SRC. Spisal Jack London. (432 strani.) Ena najbolj za-nimivih in najdaljših povesti slavnega ameriškega pisatelja. Ko jo človek prične čitati, se ne more odtrga-ti od nje. Jack London je mojster opisovanja, navzlic temu je pa ro-man na vso moč živahen in zanimiv. Cena \$1.50

SAMOSILNIA. Spisal Anton Navačan. (153 strani.) Knjiga vsebuje deset povesti slovenskega pisatelja Novačana, ki se je proslavil s svojo zbir-ko "Naša vas." Snov je povečini vzeta iz življenja naših rojakov iz bivše Štajerske. Cena \$1.50

STEFAN GOLJA IN NJEGOVI. Spisal Ivan Pregelj. (253 strani.) Tra-gična usoda župnika Golje, potom-ca tolminskega puntarja. Njegova puntarska kri je prav do smrti klju-bovala. Knjiga vsebuje poleg dru-gih črtic tudi dve klasični pridigi Tomaža Rutarja. Cena \$1.50

TARZANOVE ŽIVALI. Spisal Edgar Burroughs. (294 strani.) Nadalje-vanje "Tarzana," ki je že vsaj po imenu znan vsakemu omikanecu. Da-si je snov povesti neverjetna, se lah-ko čita in se človek polagoma tudi v neverjetnost zviži. Cena 85c.

TOLOVAJ MATAJ. Spisal Franc Milčinski. (151 strani.) Naš najboljši humorist je zbral v tej knjižici nekaj črtic, ki so tako ljubke in priserne, da čitatelj ob čitanju zares uživa. Posebno zgodba o Cefalju je na-ravnost klasična. Cena \$1.00

ZADNJA NA GRMADI. Spisal Franc Jaklič. (268 strani.) Tudi dolenski Ribnica je imela svoj čarovniški proces. Pisatelj Jaklič je na podla-gi zgodovinskih virov dobro opisal preganjanje in kaznovanje "čarov-nic," ki so bile sicer povsem ne-dolžne ženske. Cena \$1.00

ZADNJA PRAVDA. Spisal J. S. Baar. (184 strani.) Povest je prevedena iz češčine. Ob čitanju se čitatelj vživi v življenje nam sorodnega češkega človeka. Baar je priznan češki pisatelj, in boljšeje prevoda si sko-ro ne moremo želeli. Cena 85c.

ZLOČIN V ORCIVALU. Spisal E. Gaboriau. (246 strani.) Gaboriau je bil bolj ustvarjen za detektiva nego za pisatelja, dasi je tudi kot pisa-telj nedosegljiv. Čitatelj ne reši v romanu zagonetke, dokler ne pre-čita do konca. Cena \$1.00

ZIVI VIRI. Spisal Ivan Matičič. (411 strani.) Najznamenitejša delo pi-satelja "Na krvavih poljanah." Pi-satelj je segel v najbolj zgodnjo zgo-dovino ter mojstrsko razvil snov do današnjih dni. Lepo vezana knjiga bo kras vsaki knjižnici in vsak jo bo čital z zanimanjem. Cena \$2.00

AGITATOR. Spisal Janko Kersnik. (99 strani.) Janko Kersnik je po-leg Jurčiča najbolj znan in priljub-ljen slovenski pisatelj, kar jih je ži-velo v drugi polovici devetnajstega stoletja. Njegovega "Agitatorja" bo sleherni čital z užitkom. Cena \$1.00

HOTI CESARJA MONTEZUME. Spisal M. Rider Haggard. (383 strani.) Delo, ki zavzema odlično mesto v svetovni literaturi. Napeto do skraj-nosti. Čitatelj bo roman z užitkom prečital od začetka do konca. Cena \$1.50

KNJIGE

Vodnikove Družbe

ZA LETO 1939

V zalogi imamo knjige Vodnikove Družbe za leto 1939. Kdor jih hoče naročiti, naj pošlje:

\$1.35

LETOŠNJA ZBIRKA VSEBUJE SLEDEČE KNJIGE:

TRETJI ROD: Povest Spisal LOJZE ZUPANC

VEČNE VEZI: Povest Spisal DR. IVO ŠORLI

KARADZORZEVCI: Zgodovina Spisal: J. OROŽEN

VODNIKOVA PRATIKA (4 KNJIGE)

KNJIGARNA "GLAS NARODA"
214 West 11th Street NEW YORK, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

ZVESTA SLUŽABNICA

Da, Nanou je bila mlada. Ko je v velikem nativu prvič pristopila hišni prag, ji ni bilo niti celih trinajst let. V desni roki je pogumno nosila svojo trdno povezano čulico z obliko, v levici je držala pod pazduho toliko gos, katero so Herpinsovi poslali novim gospodarjem. Herpinsovi so namreč imeli seden hčera in Nanou je bila najmlajša med njimi. Ko jo je videla hišna gosposdarica, je rekla:

"Dobro, naj bo. Vzamem te na poskušajo. Pomagala boš Meliji pri delu."

Hiša je stala tri milje od državne ceste. Tako daleč je morala nositi Nanou živila in zavoj po blatu. V začetku se ji je zdelo, da ima noge iz evinca, posebno še, ko ji je dala Melija napotke za službo. Vsek začetek v novi službi je težak. Pa prepustimo besedo o tem kar očevniku stare družine, kamor so zapisovale gosposdarice zvečer pri svetilki zaletke in vtise minulega dne. Mesto, ki se nanaša na Nanou, je drugače nevažno, in se glasi:

"Danes je stopila pri nas v službo Herpinsova Nanou. Ima pšenično svetle lase in rdeča lica, posejana s sončnimi pegami. V primeri s marljivo Melijo je kmotilec nespretna toda delavna in napravila vtis dostojne in poštene ženske."

Patindvajset strani dalje — na evetno nedeljo, ko je slama pomorila breskvino evetje — beleži marljiva gosposdarica v dnevniku opombo, da je Nanou razbila mnogo posodja. Nazajne ji je padel na tla lonec z juho. Potem sledi razmišljanje:

"Ali naj jo obdržim pri hiši ali ne? Kadar storim kaj narobe, joče kakor spokona Magdalena."

A zdi se, da se vsaka reč unese, kajti kmalu najdemo v dnevniku zapisano, da se je Nanou "naredila." Gosposdarica priznava njene vrline in zdaj postane zanimiva tudi za nas.

Nanou že ve, kaj jo drži pri hiši. Ta skrivnost ostane nepojasnjena celo hišni gosposdarici, ko beleži svoje opazke v rodbinski dnevnik in zapiše, da je Nanou vsa prevzeta od njenega vnuka, petnajst in pol let starega mladiča, ki hodi v gimnazijo. Njegov glas jo opaja. Kadar se fant vrne iz šole domov, se obliže male služkinje namah zjani. Prenedolžna je še, da je od zaljubljenosti zardeva in obraz. Časih zastrani vanj z odprtimi nsti.

Luščiti grah ali prati srajce in nogavice za "gospoda Iva-

na" je za Nanou najljubše opravilo. S kakšno pobožnostjo in spoštovanjem snaži in lešči njegove čevlje! Lani pa ji niti ne pogleda. In Nanou je skromna. Tudi ona si ne želi od njega ničesar razen malo hrupa in židane volje. Kadar zasliši njegov korak, postane in nagne glavo. Časih ji Jean nakloni trohico pozornosti in jo vpraša:

"Nu, kako je kaj, Nanou?" Nanou je pa ves dan neizmer srečna.

Toda leta beže, otroci dorastejo. Nanou ni več deklica v trinajstem letu. Razvila se je v dekle. Še vedno je v svoji prvi službi. Zdelo ji se je druga dela. Tako smo na primer krpiti nogavice za Jean in pometati njegovo sobo. A tudi za njegove kravate skrbi in ena njegovo obliko pazi bolj kakor za svojo lastno. — Njegova hiša se ji zdi važnejša od njenega doma. Srečna je na svoj poseben način. Niti ne vpraša da bi ji zvišali plačo. Pametna je in uživa v skritem veselju, katerega drugi v hiši ne slutijo.

Potem pride dan, ko napravi Jean maturu. Odide k vojakem, odsluži svoj rok in se vrne domov. To so kamni-mejniki v njegovem življenju. Nanou je ves ta čas pri hiši. In kakšno radost jo prinese nekega dne, ko jo gospod Jean pokliče v svojo sobo ter jo pozove, naj mu pomaga obrisati prah z njegovih knjig.

"Nanou," jo opozarja Jean, "prosim te, ravnaj previdno s knjigami. Zapišni si, da knjige niso kozice ali pokrivace. Obriši prah z njih z angeljskimi rokami."

In Jean ji sam podaja knjigo za knjigo, nekatere so vezane, druge broširane. Nanou vzame vsako rahlo v svoje roke, jo obriše in položi, kamor ukaže Jean. Pri tem pa v misli obžaluje, da je sama tako nevedna. Jean se ji zdi sredi knjig kakor kralj, ki razpolaga z ogromnim bogastvom in z bogastvom. Z žalostjo ugotovi, da zija med njo in Jeanom velikianski prepad. Čez nekaj časa skoči s stola in zakliče: "Odmor!" Potem povabi Nanou, naj stopi bliže, da bosta gledala slike. Gledata slike in Nanou srečuje znane živali iz svojih mladih dni. Jean kadi medtem cigareto in ko se smeje skozi zobe, spreletava Nanou poseben drget. Jean pravi:

"Vidiš Nanou, te povestice o živalih imenujemo basni. Prečitaj ti bom eno. Glasi se: Volk in jagnje." Nanou po-

sluša basen, med čitanjem pa se ji nekaj zamegli pred očmi in na koncu vzdihne:

"Oh, to ubogo jagnje!" Okno je odprto. Lepo je zunaj, po svežem zraku letajo lastovke. Nanou nagne glavo, toda samo za trenutek, vendar dovolj, da se njene oči srečajo z Jeanovimi. Zdi se ji že, da Jean nekako težko brzda svoje občutke. Toda nenadoma Jean zapre knjigo iz katere ji je čital basen in se z urno kretnjo pogladi po čelu. Prepametno je, da bi zagrešil neumnost. Rajši reče:

"Zdaj pa zopet ma delo!"

Za Nanou ima torej življenje svoj določen tek, določen cilj. Nikoli se ne bo omožila s fantom iz domače vasi, čeprav jo mnogi obklevajo in se ji ponujajo. In ko se Jean po letu pozneje oženi, molči Nanou zanj ter ni niti najmanj ljubosumna na njegovo ženo. Nasprotno, zadovoljena dobi. Melija se je s svojimi dvanajstimi leti umaknila v sedemdesetletni leti umaknila v zaslužni pokoj in kuhanje so v hiši zdaj poverili Nanou. Zasluzila bi celo, da ji zvišajo plačo, kar bi tudi dosegla, če bi za to prosila (kajti gosposdarica je na vso moč zadovoljna z njo). Nanou se je temeljito izučila kuhe; od jabolčnega zavitka do obistne pečenke se ji vse posreči. Tudi kot kuharica je na svojem mestu.

In pozneje odide Nanou z Jeanom v Pariz. Leta minevajo, mladost se je poslovila, roke so ji razpokane, obraz koščen, svezina, ki jo je prinesla od Herpinsovih, ko je nastopila službo, je bolj sponin kakor dejstvo. Ostala pa je še vedno počrtnovalna služabnica, ki jo imajo vsi za vzorno gosposdinsko pomočnico. Dobri gospod Jean, ki ima na senčih sive lase, je že oče treh dečkov. Najstarejšemu med njimi bo kmalu dvajset let. In zgodi se, da nekega dne hišna nagovori kuharico:

"Lep gospod je to..."

Nanou se ta opazka zdi za malo, pa odvrne:

"Nu, lep je res, pa kaj vas to briga. Videla sem mnogo lepših moških. Na primer gosposla Jeana. V teh letih je bil on še vse nekaj drugega. Nobeden izmed otrok ne bo dosegel očeta."

Toda ojej! Kmalu bi se zakleptala. "Pojdite na delo — jaz moram pogledati, kaj delajo zrezki, kajti če se prisno dijo, bo to prvič v moji pet in tridesetletni službi..."

Andrejančev Tone

Mladostni spomini najstarejšega fanta v Poljanski dolini.

Nadaljevanje

PIŠE JOHN BATICH

"Nikdar, kadar sem bil jaz zraven. Če je prišlo kje do spora, pravi Tone, 'sem jaz dvignil roko in naši fantje so odjenjali, hrbovski so pa bili veseli. Dajli so še za par litrov, ki so ga spili na moje zdravje, da sem posređoval.'"

Tu še danes vedo povedati tisti, ki so bili fantje ob Tonetovem času, da Tone ni bil za pretepe. Še celo stari Perešuti je dejal, da ima v njegovih gostilni rajši Toneta, kot pa par žandarjev. Ker kadar so prišli ti, se je vselej vnel med fanti pretep. Če pa je bil Tone zraven, je bilo drugače. On je znal vplivati na fante, in jim dovedati, kako neumno se je mrziti in pretepati med seboj, ker s tem si ničesar ne pridobi. Pri domačih, je navadno še večje sovraštvo, pri tujcih pa zaničevanje. K temu pa vstajajo še tiste, ki niso zakrivil ničesar. Koncem vsega, pa je še mrazana črna dolina.

Prišlo pa je včasih, do kaj bujčnega, kadar so šli v sosednjo vas ali faro "na korajžo". Fantje so bili tudi včasih surovine. Toda, kadar je bil zraven Tone, se ni nič hudega zgodilo.

Pripomnim pa tudi, da so bili dolinski fantje ob Tonetovem času složni in se niso svažili med seboj. Pa če tudi so našli eden drugega na lestvi pod oknom kakoga dekleta, ni bilo dosti za to. Gorje pa kakemu drugemu, če so ga našli na lestvi. Niso lestvo le spodmaknili, ampak še neumnostno pretepli fanta, če se mu ni posrečilo zbežati. Ali pa če so ga zasačili pri dekletu, pri katerem je revež moral prebiti včasih po več dni, ker domači fantje so oblegali hišo in tudi večkrat notri vlomili. Prestrašeno dekle je sicer ževalo še bolj prestrašena njenega fanta ali ljubčka, kakor ga je moglo v njeni iznajdljivosti. Vendar naposled, ga je tudi moralo, kot nekada tista Urška, odnesti v košu s perilom na potok.

Med domačimi, kot omenja, ni prišlo nikdar do pretepev, vendar če je prišlo do kakoga nesoglasja, so se navadno oklofotali med seboj. Tudi do dragih so bili obzirni. Nikdar se niso posluževali kola ali noža, da bi s tem reševali svoje razprtije, kot to še beremo, da je po drugih krajih v navadi, kjer se celo oženjeni moški pri-tisnejo zraven.

"Prepustne veselice, so pa bile tudi 'špendljive' posebno za take, ki so se radi vrtili. Treba je bilo dajati v 'gosli', in tisti, ki so se radi malo po-

nesli, tudi niso večkrat plesali kot na tisto, za katero se godcem plačali ali dali v 'gosli'."

"Ta navada je še iz starih časov, ko se je igralo samo na gosli in bas. Tedaj ni bilo dovoljeno plesati drugem kot tistemu, ki je godcem plačal za vižo, katero je naročil."

Tako je tudi Agata, ki jo Tavčar omenja v svoji "Kroniki", plesala na plesišču pod Tičnikom s svojim zaročencem.

Danes se navadno ne drže teh predpisov. Najrajši tisti godcem najmanj dajo, ki največ plešejo. Kar godci tudi dobro opazujejo.

Gotovo da Tone ni bil pri tel, ker plesal je le po enkrat in se tudi godcem zato oddolžil. Razum se pa pri tem, da tistih, ki so za mizo sedeli in pridno praznili sklede in glaze se te pristojbine niso tikale.

Na vsaki veselici je pa bila tudi v kotu pri godcu ali v kuhinji prodajalka "ta malga kruha" z jerbasom. Ta kruh so kupovala dekleta svojim fantom, če so se pri plesu dobro odrezali, za cigare ali viržinke je pa navadno prekrbel gostilničar, katere so tudi imele poleg lecnatih sre svoj pomen.

Dekletu je bilo tedaj mnogo na tem, kako se je njen fant z viržinko v ustih in lecnatim srem, zavrtim v svilen robeč ali lepi škatlji postavljali.

Leinata srea so bila lepo naštikana in s prilepljenim verzom, da je fantu kar srce ščegotalo.

Tone pravi, da je imel enkrat polno skrinjo, na kateri sem sedel — ta malga kruha in pol predala viržink.

"Kam si pa potem mogel spraviti vse to, sem ga vprašal?"

"Večino sem razdal otrokom. Najprej sem pokrov obrisal, kamor sem tudi verze prilepil."

Ker mu nisem hotel verjeti, je odprl skrinjo, in res sem videl stare obrise in cele vrste verzov, ki pa se ne dajo več razbrati.

Nekoč, mi je rekel, je dobil za svoj god od dekleta, ki je malo gledalo za njim, kolač ali lecnato torto, ki je bila vsa okrašena z zlatimi in srebrnimi penami. Okrog so bili nataknjeni tolarji v sredini pa šop 25 viržink. Seveda tudi primernega verza ni manjkalo. — Večkrat pa je dobival od deklet za nameček, kar je bilo navadno le predpustom po 5, 10 in nekoč od neke gosposdine, ki mu je odrinila celo 50 fl. Čudil sem se temu, toda on

Naročniki!

Lazite na STEVILKE poleg naslova, ki pomenijo: prva mesec, drugi dan in tretja pa leto, kolaj vam naročnina gotova. Napreduje: —

3.10.39

TO POMENI, da vam je naročnina potekla 10. marca 1939

Pošljite pravčasno, da nam prihranite nepotrebno delo pošiljanja opominov.

GLAS NARODA, 216 W. 18 St., New York

mi je zagotavljal, da je resni-

en. Pojasnjeval mi je, da je to vse znesel po gostilnah in dal za pijačo domačim fantom. Dekletom je bilo le na tem, da so prisluškovale govoricar, kako se je ta ali oni fant na katerega so mislile, v družbi postavil. Ker se same niso upale v družbo, jih je zadovoljilo na ta način.

"Bil sem pa tudi fant!" je dregnil s palico ob tla. "Ni bilo dekleta v dolini, da se mi bi ne bila oglašila. Pri tem naj se pa tudi ne misli o meni kaj slabega. Obrajtali so me tedaj vsi ljudje, ne le dekleta."

Pri tem pa nisem mogel kaj, da ne bi ga bil vprašal, da če jo je on pri njegovem "fantovanju" katerikrat skupil oziroma moral bežati?

"Ne nikdar."

In če je on kdaj katerega nabrajal?

"Nekoč sem se peljal s kolesom v sosednjo vas, kjer je bil ravno semenj ali žegnaje. Domači fantje so me po strani pogledali, ker bali so se za svoja dekleta. Tedaj mi je eden izmed njih odrezal vajeti pri konju, ki sem ga z njimi imel privezanega za plot. Opazil sem to pravčasno, ter priložil dotičnemu par toplih okrog ušes, da se je kar zvalil po tleh. Ko se je pobral je rekel: 'Tone, prav si storil, zaslužil sem.'"

Ob neki drugi priliki je šel Tone ponoči v drugo sosednjo vas k dekletu, ki je malo gledalo za njim. Ko je bil pod oknom na lestvi, je opazil za seboj na drevesu nekoga, ki je očividno vohal za njim. Tone je urno skočil z lestve, potegnul dotičnika za noge na tla ter mu jih pričel naštevati od vseh strani, tako, da se je ogleduh komaj pobral in jo nevril kar so ga nesle noge, in niti ni imel časa povedati, če je dobil dovolj ali ne.

Nadaljevala sva pogovor. Ponudil sem mu, naj še nabaše, da ne bo samega pepela stresal po sebi. Nabaše kot sem tudi jaz, in prižgala sva in zakadila, da skoraj drug drugega nisva videla. Oglašila se je pa nekeje godba kolednikov, in zdelo se mi je, da Tone spušča svoj dim in dela z nogi po njih taktu. Namignil sem mu, naj še potegne iz steklenice, ki je stala poleg mene na skrinji. Dejal je, da bo nazadnje. Skle-

nil sem, da začneva kako je bilo z njim pri vojakihi, kar je vedno rad pripovedoval.

Leta 1880, so Toneta vzeli k vojakom, in ker se je razumel na kuhinjske zadeve. Po tako imenovani "rekrutabrijtungu" so ga poslali v kompanijsko kuhinjo. S fantovanjem do tedaj še ni imel veliko skušnje, pač pa ker je bil zavber in postaven fant, so že dekleta gledala za njim, posebno še, ko je bil v vojaški suknji. Prihajale so k njemu na obisk in dostikrat prinesle kako malenkost za "kolač". Ni mu manjkalo viržink in lecnatih sre, in tudi ne denarja, ker bile so pod vtisom, da se fantom pri vojakihi sila slabo godi.

"Nekoč," pravi Tone, "se je oglašil zunaj zvonec, ko sem ravno knedeljne pripravljval za kosilo."

Ves močnat hiti s kuhavnico pogledal, kdo je. Pred vrati je stala mačeha, ki ga je jokaje prosila, da naj ji odpusti ker se je poročila z njegovim očetom. Prinesla mu je polno košaro leca in viržink ter dala še en križav tolar za "povrh". Tone ji je seveda to odpustil, ker mu je oče že poprej pisal, da se bo moral oženiti, ker sam ne more dela doma zmagovati, da se naj ne boji, ker grunt bo itak njegov.

Kadar je imel Tone kak obisk v kasarni, se je vselej kadilo in dišalo po vržinkah, posebno pa še tedaj, ko so še knedeljni ostajali. Tone je vselej vse razdal posebno med domače, če jih je bilo kaj pri kompaniji. Vsled tega so ga zelo obrajtali. Z denarjem so pa mahinili k "Figovu", kjer so pili in nazdravljali obiskovalkam, in želeli, da bi le večkrat prišle na obisk.

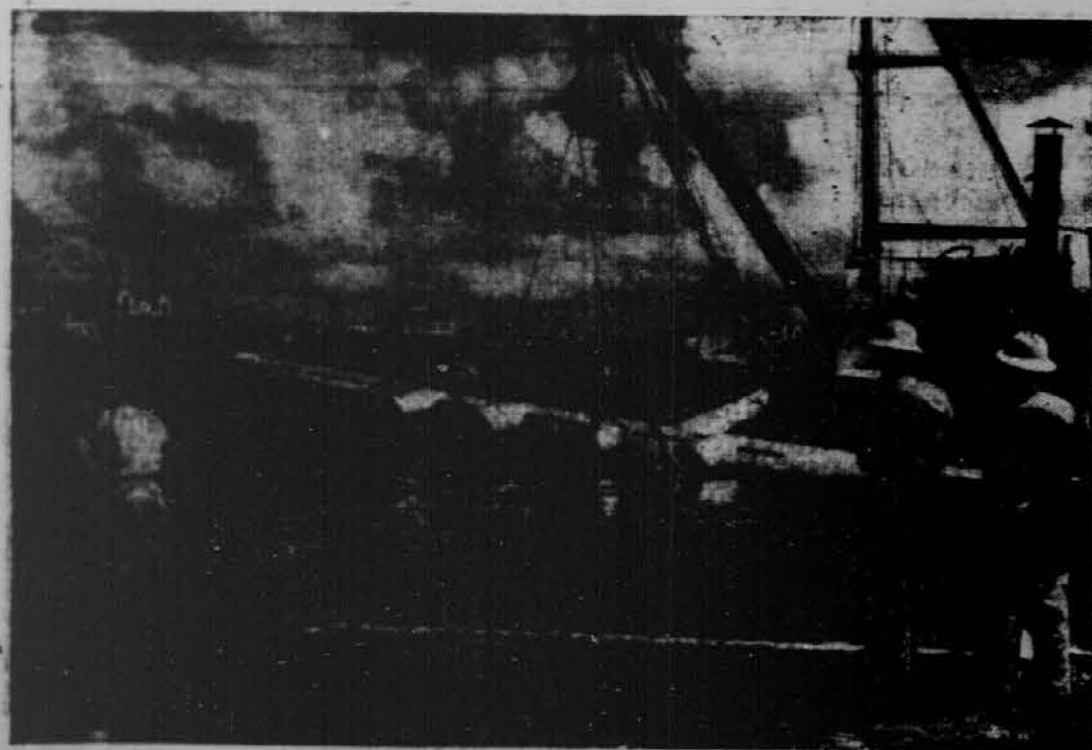
Že za prvo Veliko noč je Tone prišel z drugimi fanti, ki so tudi cesarja služili, na "ur-laub". Zopet se je postavil, ker je bil v vojaški suknji, to je v lepo zlikani uniformi. To so zopet imele dekleta, da so se spogledovale med seboj, katera bo prva, ki bo z njo govorila. Toda Tone se je držal, kot da bi vsega tega ne videl.

"Pri vojakihi," pravi, "sem se dobro obnašal, da so hoteli iz mene napraviti koprola."

Tone se je za temu uprl, češ, "kaj bom jaz še druge sekiral, ki so reveži kot sem jaz."

Nadaljevanje v četrtek.

REŠEVANJE VELIKEGA LETALA PAN-AMERIŠKE PROGE

ki se je tekom silnega viharja prevrnilo v pristanišču San Juan na Porto Rico.

Za ljubitelje leposlovja

CYKLANEM. Spisal Janko Kersnik (136 strani.) Kersnik je pisal "Jurčičevem duhu. Svoj slog je znal tako prilagoditi Jurčičevemu, da je po Jurčičevi smrti uspešno završil njegove nekončane romane. "Cyk-lanem" je ena njegovih najboljših po-vesti.
Cena \$1.00

MOLOH. Spisal Janko Kač. (198 strani.) Pisatelj je segel v dobo, ko so začele graditi tovarne na Štajerskem in ko je vse vrelo v nje. Vrelo v nje in jih uničevalo. Strašno maščevanje razočarane matere.
Cena \$1.00

MED PADARJI IN ZDRAVNIKI. Spisal Rider Hagard. (117 strani.) Štajerski rojak Kač ni do svojega štiri-desetega leta stopil v javnost. Nato je začel pisati krajše črtice, ki jih vsebuje ta zbirka, nato je pa zaslo-vel s svojim romanom "Grunť."
Cena 85c.

IZZA KONGRESA. Spisal Ivan Tavčar. (548 strani.) Pisatelj je pose-gel v tem romanu v začetek devet-najstega stoletja, ko se je vršil v Ljubljani kongres, ko so se sestali trije cesarji. Kdor hoče poznati ljubljansko življenje onega časa, naj prečita ta roman.
Cena \$2.50

KLEOPATRA. Spisal Rider Hagard. (283 strani.) Zgodba o čudoviti egipčanski kraljici, ki je gospodovala vsemu takratnemu svetu. Rimski vladar je iskal milosti in ljubezni pri nji. Njeno razkošno in razuzdapo življenje ter njena tragična smrt.
Cena \$1.45

KRISTOF DIMAČ. Spisal Jack London. (404 strani.) Eno najboljših del znanega ameriškega proletarskega pisatelja, ki je do dobira poznal življenje vseh slojev, ker ga je sam doživljal. Njegova dela so prestavljena v vse kulturne jezike.
Cena \$1.00

Slovenic Publishing Company

Ljubezen ... nikdar ne ugasne

ROMAN IZ ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. R.

23

Hans ji pove, da je našel skrivni predal v pisalni mizi svojega očeta ter sliko in pisma. Pri tem ji ponudi Evino sliko. Z velikim sočutjem gleda Flavija sliko, nato pa ji Hans izroči še pisma.

"Beri jih, Flavija, kajti ne boš jih brala s hladno rado-vednostjo, temveč z gorkim sočutjem boš gledala na to spo-ročilo že davno minulega trpljenja. Mojega očeta si imela rada in moja mater visoko spoštovala navzlic njeni nesrečni grobosti, katero pa boš sedaj razumela."

Flavija bere pisma v istem redu, kot jih je bral Hans in ko jih prebere, so ji oči solzne. Nanj se ozre s pogledom, ki ga žalene obremenjuje boleščino.

"Sedaj veva, Hans, zakaj je bila tvoja mati tako tuja in mrzla proti tvojemu očetu. Toda nekaj mi je še vedno ne-zamisljivo." "Kaj pa, Flavija?"

"Zakaj tudi do tebe ni bila ljubezniva?"

Hans si z roko pogladil čelo.

"Kdo more rešiti uganke tako zelo ponižane ženske duše. Mogoče me zato ni ljubila, ker je zaradi mene morala ostati pri mojem očetu. Saj piše, da samo zaradi mene ni mojemu očetu hotela vlati svobode."

Flavija zmaje z glavo.

"Ne, srčnih zagonetk ni mogoče rešiti. Uboga teta Eleo-nora, kolikokrat ji je moralo biti sree težko. In kako je na-vzlic vsemu ljubila svojega očeta, to smo videli po njegovi smrti. Samo preponosna je bila, da bi mu pokazala svojo ljubezen. Vse to morem razumeti — težko je ljubiti tam, kjer ljubezen ni vračana."

Zadnje Flavijine besede pridejo tiho in nezavečno skozi njene ušnice. Nekaj je bilo v teh besedah, kar ga prebudi iz zamišljenosti. Radovedno jo pogleda.

"Flavija, to zveni skoro tako, kot bi govorila iz izkušnje," pravi v mislih.

Flavija se zgane, toda takoj se vzravna.

"Kako naj bi? Prav nobene izkušnje ni treba, da to člo-vek razume. Prosim, daj mi še enkrat sliko Eve Wernerjeve."

Hans ji da sliko in Flavija se zatopi v njene jasne poteze.

"To ni slika brezvestne grešnice, Hans. Tudi ta žena je morala mnogo trpeti!"

"In obo ste trpeli po krivdi mojega očeta. Koliko je morni v zavesti te sam trpeti!"

Flavija prikimava.

Tudi ves njegov značaj poznam sedaj boljše. Mogoče je izmed vseh treh trpel največ, ker je bil kriv."

Nekaj časa oba molčita. Flavija molče strmi pred se, Hans pa gleda v njen obraz, kot da bi moral prepoznati vsako njegovo potro. Slednjic pa se zdrani, in sliko ter pisma dene v žep. Nato pa pravi:

"Sedaj pa bova govorila o čem drugem, Flavija, kar mi posebno leži na sru. Gre za mojo zaroko s Štefko Mareno."

Flavija, četudi se je zelo obvladala, se lahko zgane in nje-ne ušnice se stisnejo kot v bolesti. Toda kmalu se zopet obvlada.

"Kaj mi imaš povedati, Hans?"

"Veš, da se pred enim letom ne morem poročiti kot sem obljubil svoji materi. Tako se ne bom poročil pred aprilom prihodnjega leta. Štefka je seveda zaradi tega v zelo težav-nem položaju. Zaradi svoje matere sem poroko ž njo vedno odlašal, sedaj pa naju zopet loči eno leto. Štefka je, kar mi je zelo všeč, sita gledališča in svoje pogodbe ni več obnovila. Konec maja se bo tedaj za vedno poslovila od gledališča in malo prej se bova javno zaročila, da bo Štefkin stališče v jav-nosti zagotovljeno. Ker nima premoženja, bom seveda za njo kot svojo nevesto skrbel in tako sem sklenil, da se bo, kakor hitro bo razvezana svoje pogodbe, preselila tu-sem."

Valel zadušenega nemira Flavija zelo prebledi, toda ne izda ničesar, kar je pri tem odkritju občutila.

"Tedi pa prišla proti koncu maja, ali pa začetkom junija."

"Da, Flavija, in od tebe bi rad izvedel, ako ti bo to kaj neprijetno."

"Toda Hans, saj je to vendar tvoja hiša."

"Gotovo, toda ne bi te rad pripravil v mučen položaj. Povej mi, če se moreš sprijazniti z mislijo, da boš tukaj živela s Štefko do najine poroke. Sicer je popolnoma drugačna kot ti, ni tako resna in skrbna. Poleg tega pa je še gledališka igralka. Ne vem, če si morebiti tudi ti ravno tako, kot je bila moja mati, sovražna do gledaliških igralok."

Flavija smeje zmaje z glavo, ker je opazila, kako nemir-no in vprašujoče jo pogleduje.

"Prav nič ne, Hans; ravno nasprotno, občudujem vse, kar je umetnost. In Štefka Marena je vendar zelo prikup-ljiva umetnica, čije umetnost me je že pogosto navdušila. Od kod je prišlo sovraštvo tvoje matere do umetnic, sedaj veva. Prav gotovo je mislila, da je bila Eva Wernerjeva gledališka igralka, ker je njeno sovraštvo v prvi vrsti veljalo gledališkim igralkam. Jaz pa nisem tega misljenja."

Hans se oddahne.

"To me veseli, Flavija, z mojega sra si mi vzela težak kamen. Torej bi se mogla odločiti, da bi živela s Štefko? Odkrito ti priznam, da bi me veselilo, ako bi do nje dobila kak vpliv. Od tebe se morem marsikaj učiti, kar bo potrebovala kot predstaviteljica naše hiše. In boš imela potrpljenje in ne boš takoj nejevoljna, ako ne bo tako natančna v družabnih običajih."

Flaviji je, kot bi ga morala z dvignjenimi rokami prositi: Prihrani mi to, nikar me ne sili, da bi živela s to žensko — katero zavidam zaradi tvoje ljubezni. Toda se samo smeje in pravi navidezno mirno:

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

"Saj je bil tudi moj oče umetnik, Hans in v naši hiši so obsevali umetniki in umetnice vseh vrst in morem ti zagoto-viti, da je med njimi mnogo zelo vrednih, četudi se mnogi med njimi ne drže zunanjih oblik."

(Dobro uvideti!)

Iz slovenskih nasebin

ŠTIRIDESET LET ZE ČITA "G. N."

To je moj prvi dopis, ako Jakob. Poleg nas je bil tudi ravno sem citateljica tega li-nas prijatelj, Jomir Lenko Lo-sta že nad 40 let. Prvih par let, ko smo bili še v si doma v Poljanah nad Skofjo Loko, smo dobili list pri sosedu, Lov-rene Guzeln. po domače Erjav-cu, kateri je imel dva sinova v Ameriki, ki sta mu ga pošil-jala. Njegov sin Janez se ži-vi na Avalla, Pa., Lovrene pa je že pred več leti umrl. Po-zaeje so šli v Ameriko moj mož in dva sinova, kateri so mi na-ročili Glas Naroda naravnost iz tiskarne na moj dom. Pred 26 leti sem se pa še sama izse-lila z mlajšima sinovoma, tako da je bila naša cela družina v Ameriki, nekaj časa v Brough-ton, Pa., nekaj časa pa na West Allis, Wis. Od tistega časa na-prej sem pa sama naročnica na list, katerega še vedno z ve-seljem čitam.

Pred petnajstimi leti mi je umrl moj mož v Broughton Pa. Po njegovi smrti smo se vsi skupaj naselili na West Al-lis, Wis. Sedaj smo tukaj: jaz 4 sinovi in ena hči. 18 vnukov in vnukinj ter njih soproge. Vsi živimo v westalliski nase-bini.

Glas Naroda se mi posebno dopade, ker prinaša Keržetove članke in pa Zgagovo kolono. Tudi rada čitam Batičeve in Tomaževe dopise, ki so jako zanimivi. Posebno se nam do-pade ko Batič opisuje spomine Andrejancovega Toneta, ki ga dobro poznam še iz mladih let. On je le 2 leti mlajši od mene. Bil je povsod kakor huda ura, ter jako priljubljen. Tone je iste starosti kakor je bil moj mož. Skupaj sta fantovala. Tonetov brat Janez je bil par let mlajši od njega. Ne vem če še živi ali ne. Bil je pred 57 leti meni in mojemu možu za tovariša, ko smo imeli svat-bo. Seveda, da tudi Toneta ni manjkalo na svatbi.

V soboto zvečer so me pre-senetili moji štirje sinovi, hči Ivana Oblak ter 18 vnukov in vnukinj, kakor tudi njih so-proge, ter soprog moje hčere.

Matilda Demšar.

Naročite še danes S.

A. Koledar za leto

1939.

Denarne pošiljatve

Denarna nakazila iz-vršujemo točno in zanesljivo po dnev-nem kurzu.

V Jugoslavijo:		
Za \$ 2.45		Din. 100
\$ 4.75		Din. 200
\$ 7.00		Din. 300
\$11.00		Din. 500
\$21.50		Din. 1000
\$42.50		Din. 2000

V Italijo:		
Za \$ 6.30		Lir 100
\$ 12		Lir 200
\$ 20		Lir 500
\$ 37		Lir 1000
\$112.50		Lir 2000
\$187		Lir 3000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CE-NE PODVRŽENE SPREMENBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinar-jih ali lirah, dovoljujemo še boljše pogoje.

NUJNA NAKAZILA IZVRŠU-JEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJBINO \$1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(TRAVEL BUREAU)
216 W. 18th ST., NEW YORK

POZOR ROJAKI!

V ZALOGI IMAMO NOVE PREGLEDNE ZEMLJE-VIDE:

Velik pregleden zemljevid **JUGOSLAVIJE**

(Na njem so označene po-leg mest tudi večje slo-venske vasi) stane \$ 1.— Manjši zemljevid

JUGOSLAVIJE

stane 25c

Zemljevid jugoslovanskih

BANOVIN

stane 25c

Zemljevid —

CELEGA SVETA

Knjiga, obsegajoča 48 str., seznam večjih mest s šte-vilom prebivalcev. Stane 50c

SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York

POROKA V TEHERANU

Iranski prestolonaslednik se bo oženil s sestro egiptskega kralja Faruka. Nedavno so v Teheranu uradno objavili spe-red poročni svečanosti. Ženit-in nevesta dospeta 15. aprila z egiptsko kraljico in tremi e-giptskimi princesami na jahti kralja Faruka v južnoiransko pristanišče Sahpur. Tam ju o-ficialno pričaka iranska vlada-rica s princesami s teheranske-ga dvora. V Teheran odpotu-je vsi skupaj s transiran-ko železnico, v Teheranu pa spre-me visoke goste ter ženina in nevesto šah z vso vlado in vi-sokimi dostojanstveniki.

Dne 22. aprila predpoludne bo sta ženin in nevesta sprejema-la v zgodivski golestanski pa-laci čestitke iranskih velika-šev, popodne se jima pred-stavijo posebne tuje misije in

Pozor rojaki!

KADAR nameravate potovati v stari kraj:

KADAR hočete poslati denar v stari kraj:

se zaupno obrnite na nas, in postreže-ni boste točno in pošteno. Dolgoletna skušnja Vam to jamči.

Pišite po brezplačna navodila in pojasnila na

SLOVENIC PUBLISHING CO.

..POTNIŠKI ODDELEK "GLASA NARODA"..

216 West 18th Street

New York, N. Y.

V stoterih slovenskih domovih boste našli to knjigo umetni-ških slik. Naročite jo še vi.

"Naši Kraji"

Slike so iz vseh delov Sloveni-je in vemo, da boste zadovoljni.

Zbirka 87 fotografij v bakro-tisku na dobrem papirju vas stane —

\$1.

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

KRETANJE
PARNIKOV
SHIPPING NEWS

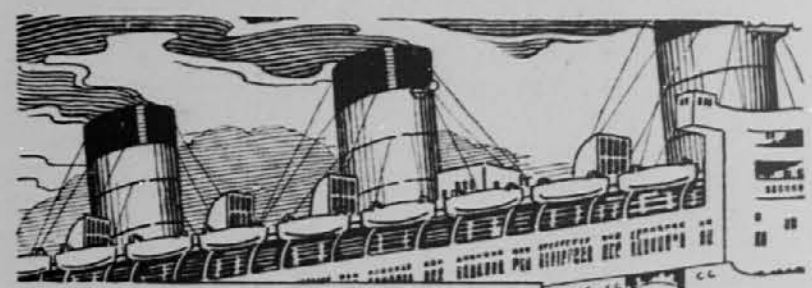
18. marca:
Roma v Genoa
De de France v Havre
21. marca:
Europa v Bremen
22. marca:
Hansa v Hamburg
23. marca: Champlain v Havre
24. marca:
Queen Mary v Cherbourg
25. marca:
Rex v Genoa

VSE PARNIKE

in
LINIJE
ki so
važne za
Slovence

zastopa:
SLOVENIC PUBL. CO.
YUGOSLAV TRAVEL DEPT.
216 W. 18th St., New York, N. Y.

28. marca:
Bremen v Bremen
29. marca:
Deutschland v Hamburg

7 dni do JUGOSLAVIJE

z najhitrejšim parnikom sveta

QUEEN MARY

Prihodnja odplutja iz New Yorka:

QUEEN MARY — Mar. 24 — Apr. 7, 21

AQUITANIA — Apr. 1, 15, 29 — Maj 17

BRITANNIC — Mar. 18

Posebno velikonočno odplutje:

QUEEN MARY 24. marca

Vprašajte za brezplačno knjižico "Kako dobiti Va-se sorodnike iz Evrope." Poizvedite pri Vašem pa-robočnem agentu za vse podrobnosti:

SLOVENIC PUBLISHING CO.
(Frank Sakser Jr.) 216 W. 18th Street, New York

CUNARD WHITE STAR

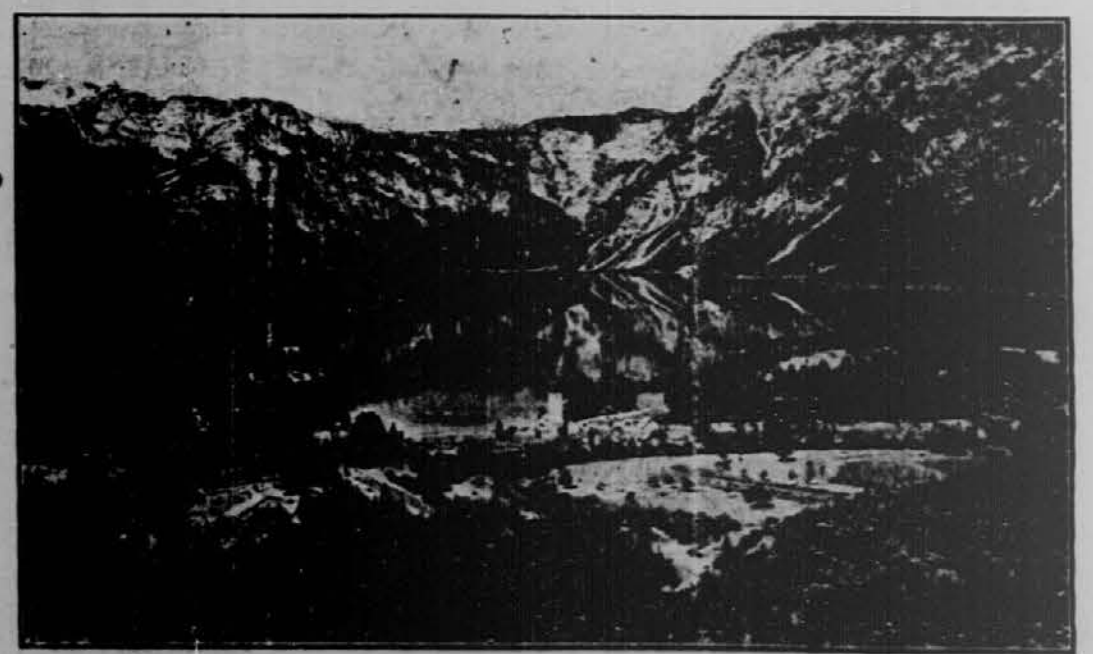
diplomatski zbor. Zvečer bo v isti palači velika gostija ter večji sprejem. Naslednje dni bo vrsta drugih sprejemov, 25. aprila bo mlada iranska zračna vojna sila pokazala, kaj zna, zvečer bo v golestanski palači priredila egiptska kraljica ve-lik sprejem, opolnoči pa bo šah z svojo rodbino na svečan na-čin spremlil novo iransko pre-stolonaslednico v prestolona-slednikovo mramorno palačo. Med oficialnimi štirimi prazni-ki bodo povsod velike ljudske veselice.

POD VAŠKO LIPO

(Nalajevanje z 2. strani)

da bo res tako. Danes so od-nahala vsa pravila, vsa tradici-ja in če hočemo vsa izobrazba z napredkom vred. Človeški napredek ni bil samo v pozi-tivni smeri, to se pravi: za do-brim, koristnim in pravišnim. Napredek je veliko večji v drugi smeri: zmožnost, da vni-čimo vse, predno se more raz-viti. In v tem obstoji vsa ne-varnost. Bojimo se, da bo člo-veštvo začelo padati po stopnjah. Najprej pojde ci-vilizacija, za njo belo plemo. Pomnite, da vojna na daljnem vzhodu ne pomenja boj med dvema rumenima plemenoma, ampak pred vsem boj proti be-lemu človeku in njegovi pozi-ciji. Resnica je, da nimamo samo fašističnih nevarnosti, ampak pred vsem nevarnost od rumenega plemena. O tem se ne smemo motiti. Če se bomo zavedli, predno bo prekasno, je seveda drugo vprašanje.

To so prokletstva zadnje svetovne vojne, ne vsa, pač pa največja in najnevarnejša.

Bohinjsko jezero

216 WEST 18th STREET, NEW YORK